

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

7. Vtrum omnes Cœli, & Astra differa[n]t specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Quæres, si habet tantum lucis, cur non videtur? Respon-
deo, vel quia à parte exteriori aut est opacum, aut non est
tam lucidum; vel quia superficies extima seu conuexa vi-
rimi cœli impedit transmissionem lucis ab illo ad nos;
vel quia Deus aliqua alia via procurat, ne videatur à pec-
catoribus in hac vita.

67 Hic solet discursus de Epyciclis, & aliis Cœlis excen-
triciis, & concentricis; ex quibus supponunt Astrologi
componi cœlos Planetarum propter diuersas mutationes,
quas obseruant in motibus Planetarum: sed quia res est
potest experimentalis directione peritorum in ea facultate,
quam discursu, non videbatur mihi hic ulterius inheren-
dum in ea: videri tamen potest Doctor supra & recentio-
res. Ex his habetur quantus sit numerus Planetarum &
celorum, & quem ordinem inter se seruent. Restat aliquid
addere de numero stellarum fixarum, & de earum ac Pla-
netarum magnitudine.

Quantus
numerus
stellarum
fixarum.

Itaque quantum ad numerum stellarum fixarum, omnes
Astronomi fatentur eas omnes numerari non posse; quia
non apparent distinctæ semper; dicunt tamen illas, quæ
quouis anni tempore facile discerni possunt, esse mille vi-
ginti duas tantum, quas omnes in quadraginta octo con-
stellationes redegerunt: per constitutionem autem intelli-
gunt certum numerum stellarum quendam inter se ordi-
nem habentium, quo distinguuntur à quocumque alio
stellarum numero: Inter has constellationes principa-
lem locum obtinent duodecim signa Zodiaci siue Celestia
quorum primum est *Aries*, secundum *Taurus*, tertium
Gemini, quartum *Cancer*, quintum *Leo*, sextum *Virgo*,
septimum *Libra*, octauum *Scorpio*, nouum *Sagittarius*,
decimum *Capricornus*, vndecimum *Aquarius*, duodeci-
mum *Pisces*: quæ his nominibus vocantur, vel quia effi-
giem præ se ferunt rerum, quarum ista sunt nomina, vel
quia, dum Sol sub iis mouetur, actiones sunt in mundo
inferiori nostro aliquo modo correspondentes naturis ista-
rum rerum: verbi gratia, quia dum Sol est sub signo vel
constellatione, quæ vocatur *Libra*, dies adæquantur no-
ctibus, istud signum vocatur *Libra*: similiter, quia quan-
do Sol mouetur sub signo, quod vocatur *Virgo*, terra ni-
uiis caloribus adusta, nihil aut nisi parum parit, istud si-
gnum vocatur *Virgo*, & ita de cæteris.

Quantum autem ad magnitudinem stellarum, respon-
deo varias fuisse circa hoc opiniones Philosophorum ve-
terum, nam teste *Plutarcho lib. 2. de placitis Philosophorum*
c. 2. *Stoici* Lunam terram maiorem esse, asserunt. *Parmenides*
equalem Soli. *Anaximander* decies nouies terram maiorem
Heraclitus Solem ipsum magnitudine humani pedis terram
maiores esse existimauit, *Anaximander* æqualem terræ,
qui tamen putauit circulum, quo secundum ipsam fertur
septies, & vigies terram esse maiorem. *Stellas Firmamenti*
quidam existimauerunt esse eiusdem magnitudinis, sed inæ-
quales videri, quia quædam consistunt in infima parte
crassitudinis spheræ, quædam in suprema, quædam in
media. Verum hæc prioris sæculi errata correxere peritio-
res Astronomi, tum ratione, tum artificiosa sue artis nota-
tione. Itaque asserunt ex stellis fixis supra enumeratis mini-
mam terram maiorem esse: illas autem omnes in sex classes
diuidunt magnitudine inter se distinctas; quarum *Prima*
complectitur 15. stellas maximas, & splendidissimas quas
vocant stellas primæ magnitudinis, & harum quælibet
terram superat centies, & septies. *Secunda* comprehendit
45. quæ dicuntur secundæ magnitudinis, & harum quæli-
bet terram superat septuagies & bis. *Quarta* habet 474.
quarum quælibet terram superat quinquagies & quater,
Quinta includit 227. ex quibus vni quæque terram vincit
magnitudine trigies & nouies. *Sexta* habet 46. & earum
singulæ continent magnitudinem terræ decies & octies
Præterea dicunt ex stellis errantibus *Saturnum* continere
magnitudinem terræ decies & nouies: *Iouem* nonagies,
& quinquies: *Martem* semel, & paulo amplius: *Solem*
centies & sexagesies sexies: sed *stellam Veneris* dicunt
superari à terra septuagies & ter. *Mercurium* quinquagies
& bis. *Lunam* trigies & nouies. Verum hæc omnia ma-

gis ex fide quam ratione aliqua certa corrigi posse cen-
seo, ac propterea parum, aut nihil habere certitudinis.

QUESTIO VII.

Utrum omnes Cæli, & Astra differant specie.

69 **R**eniter hæc quæstio exp dienda est, quia ob dis-
tiam celorum à nobis, non nisi coniecturis pro ma-
iori parte locus est, quæ vt plurimum incertissime sunt.

CONCLUSIO I.

Astra omnia tam fixa quam errantia à suis orbibus distin-
guuntur specie. Hæc est communis, & Probatur ex no-
tabili differentia, quæ apparet quoad speciem ex erran-
tia inter cælos, & astra.

Confirmatur, quia maior conuenientia apparet stellarum
inter se quam cum cælis: sed inter se distinguuntur spe-
cie: & go & à cælis.

Confirmatur secundo: quia probabilius est cælos inter
se esse eiusdem speciei, vt postea dicemus: sed astra inter
se non sunt eiusdem speciei: ergo non sunt eiusdem spe-
ciei cum cælis.

CONCLUSIO II.

Omnes stellæ errantes sunt distinctæ speciei à se inuicem
& à stellis fixis, & multæ etiam stellæ fixæ distinguuntur in-
ter se speciei. Hæc etiam est communis.

Probatur quoad primam partem ex notabili diuersitate
quæ est inter effectus ab ipsis procedentes, quæ diuersitas
colligitur experientia. *Saturnus* enim frigiditatem, & me-
lancholiam; *Mars* siccitatem & bilem; *Venus* languinem
Mercurius subtilitatem influunt: de *Sole* autem, & *Luna*
manifesta apparet differentia.

Probatur secunda pars: quia alio modo influunt, quando
sunt in vna positione ad stellæ fixas, quam in alia: quod
fieri non deberet, si essent eiusdem speciei cum ipsis.

Probatur prima pars: quia Vt a minor trahit magnetem,
quod aliis stellis non competit. Deinde si illæ stellæ non
distinguerentur specie, Planeta sub illis in vna di-
positione non deberent producere dissimiles effectus illis, quos pro-
ducunt in alia dispositione. Deinde, quod quidem varietas
effectuum multorum in sublanaribus dependet pro il-
lism ab illis, est verisimilius, quod in ipsis sit maxi-
ma varietas quoad speciem: ob quam rationem probabile
puto quod omnes stellæ fixæ sint distinctæ speciei, quam-
uis non sit certum, quin aliquæ ex illis sint eiusdem spe-
ciei: & propterea data opera in conclusione dixi multas
stellæ fixæ, non verò omnes.

CONCLUSIO III.

70 *Incertum est an Cæli mobiles sint distinctæ speciei inter*
se, sed probabilius tamen est, quod non, si spectetur præci-
ue: Hæc est minus communis, sed eam doceat expresse
Arriaga & alij recentiores.

Probatur prima pars: quia imprimis non repugnat quod dem spe-
sint diuersæ vel eiusdem speciei, nec est vlla ratio aut au-
thoritas certa, quæ euidenter probet alterutram partem.

Probatur secunda pars: quia imprimis quantum ad spe-
cie externam non apparet notabilis differentia, nec vlla,
quæ non posset refundi in accidentia: & quod vnum ha-
beat astra distinctæ speciei aut locum superiorem, nihil
probat, nam non est necesse quod ex natura sua intrinseca
hoc ipsis competat: vniuersaliter autem quoties non datur
ratio sufficiens autoritas pro distinctione specifica rerum,
potius neganda est, & faciendum vnitati, quamuis pro ea
non haberetur ratio aliqua positua.

Confirmatur: quia secundum ipsosmet aduersarios, par-
tes omnes eiusdem cæli sunt eiusdem speciei & tamen in
celo stellato aliquæ partes habent distinctas specie stellas
ab illis, quæ sunt in alijs partibus: alias stellæ fixæ omnes
essent eiusdem speciei contra eosdem aduersarios: ergo
quod cæli habeant stellas specie distinctas, non arguit
distinctionem specificam ipsorum.

Rursus in eodem cælo sunt partes inferiores, & superio-
res, & tamē non sequitur propterea quod partes superio-
res distinguantur specie ab inferioribus: ergo quod vnu
cælum sit superius altero, non arguit distinctionem spe-
cificam vtriusque.

CONCLV

CONCLUSIO IV.

Etiam si
celi di-
stingue-
reatur
specie
incerti
an supe-
rioris
esse
motio-
nis.

17 *Quamvis celi distinguantur specie, incertum ta-
men esset an superiores sint perfectiores inferioribus.*
Hæc est contra S. Thomam 12. met. c. 8. & *Cominori-
censes*, qui tenent oppositum de omnibus cælis, excepto
cælo Solis quod putant cæteris perfectius, ut Sol est præ-
stantior Planeta reliquis.

*Probat*ur quia nulla profus ratio est, ob quam quod
minus præstans est, non possit esse in superiori loco etiam
ex natura sua nec sane ex eo, quod aqua sit superior terra
colligitur sufficienter quod sit ea perfectior: nec ex supe-
rioritate aeris ad aquam sequitur perfectiorem eum esse.

Confirmatur primo, quia licet si peterent superiores
locum ex natura sua, daretur superiores inferioribus in
perfectione præferendos, tamen non constat quod id pe-
tant potius ex natura sua, quam quod cõpetat ipsis mere
accidentaliter; & ex eo, quod habet maiorem quan-
tatem, ac propterea non possint contineri sub cælis, qui sũt
inferiores, nisi augeretur eorum quantitas: sed si id compe-
teret ipsis accidentaliter, certum est, quod non argueret
in ipsis distinctionem specificam.

Confirmatur secundo: quia ex Astris Sol est perfectis-
simus, & tamen non habet altiores locum secundum
adversarios; & idem est de cælo ipsis secundum *Comin-
bricenses*: ergo altior locus non arguit maiorem dignita-
tem, nec humilior minorem.

QVÆSTIO VIII.

An Astra habeant lucem à semetipsis.

72 *Suppono lucem esse accides, & Solem ex semetipso
esse lucidissimum, quod extra controuersiam facit
quotidiana experientia, qua etiam probatur cætera astra,
quæ videntur, lucida esse, neque alias viderentur: sed con-
trouersia est, an cætera astra, quicquid lucis habent, Soli
acceptum referre debeant, habeant ne vero ex natura
sua aliquid lucis.*

CONCLUSIO I.

Planeta
suam lu-
cem prin-
cipaliter
à Sole
partici-
pant.

*Planeta suam lucem principaliter à Sole partici-
pant.* Hæc est communis & *Probat*ur: tum quia ex diuer-
sa approximatione ad Solem magis ac minus lucent; & hæc
de causa Sol medio inter Planetas loco constitutus dicitur,
ut melius posset illis lucem communicare: tum quia a tas
interposita terra inter Solem, & Lunam dum fit Eclipsi-
s, deberet Luna apparere lucida contra experientiam. Vixi
in conclusione principaliter, quia non improbabile est
eos aliquid à se lucis habere, ut colligi videtur ex eo quod
in Eclipsi lucem aliquam retineat Luna, quamvis non ul-
li possent illam ipsam habere à Sole non quidem directe,
sed indirecte, quatenus scilicet illuminat cælum, & hoc
illuminatum Lunam etiam illuminat aliquantulum.

73 *Obiicit.* Alij planetæ non obscurantur propter inter-
positionem terre ipsos inter & Solem, ergo suam lucem
à se ipsis principaliter habent.

Respondetur communiter negando consequentiam: cu-
ius ratio assignatur, quod umbra terre non peueniat nisi
ad Venerem, & propterea interpositio terre nequit im-
pedire illuminationem altiorum planetarum, ut Saturni,
Iouis, Martis. Ipsa autem Venus & Mercurius ad quorum
cælum pertingit umbra terre, nunquam à Sole tantum
recedunt, ut ex diametro ipsi opponantur, nec propterea
potest interponi terra inter ipsos, & Solem, ut possint
Eclipsari.

CONCLUSIO II.

Stelle fi-
xe habet
principi-
aliter
lucem
suam à
se ipsis.

74 *Stelle fixæ habent lucem suam principaliter à se ipsis.*
Hæc est communior, & *Probat*ur: quia perfectionis
est habere à se ipsis lucem, & non constat vlla experientia
quod stelle illæ mutent à Sole suam lucem: imo potius suf-
fragatur experientia opposito, nam in ipsa meridie ex altis-
simis puteis stelle fixæ videri possunt, cum tamen tum il-
luminari non possent à Sole, qui supponitur esse à tergo
opacus, nec potest consequenter illuminare nisi quod al-
picitur: tum autem non aspiciunt illas stellas, nec potest dici
quod indirecte eas illuminaret, sicut secundum multos il-

luminat Lunam in Eclipsi, quia sic non apparerent nisi
per lucem contra experientiam.

75 *Quæres*, an lux corporum cælestium & sublunarium
sit eiusdem speciei. *Respondeo* deo, quantum ad sensum no-
strum & experientiam attinet, videri quod sic, tum quia enim
videntur habere similitudinem, nec est inconueniens quod
cælestia & sublunaria sint affecta qualitatibus eiusdem spe-
ciei. Posset tamen fieri quod lux cælestium corporum sit
diuersæ speciei, quia posset habere virtutem. Etiam respec-
tu multorum effectuum, quos attingere non posset lux sub-
lunaris. Et ita sane dicendum esset, si per lucem produceret
Sol calorem, neque enim lux sublunaris est calefactiva:
existimo tamen omnino falsum esse, quod Sol per lucem
tanquam per instrumentum efficiat calorem: cur enim non pro-
duceret calorem immediate, siue per virtutem suam sub-
stantialem; siue per calorem formalem, si habeat talem?

Confirmatur quia astra aliqua habent producere frigus,
sed non per lucem, nec per aliam qualitatem, nisi dicatur
esse frigida formaliter, sed per virtutem suam substantialem,
ergo per talē virtutē producit Sol calorem, & non per lu-
cem aut aliam qualitatem, nisi sit calidus formaliter: con-
sequenter patet à paritate rationis.

76 *Discutitur* Sol produceret calorem, & non per lucem,
ageret in distans, quia non producit calorem in orbibus
intermediis inter ipsum & sublunari: ergo producit ca-
lorem mediante luce.

Respondetur primo, mihi valde incertum esse, an Sol pro-
ducat calorem in cælis, & probabilis est quod sic, modo
habeant quantitatem eiusdem rationis cum quantitate
sublunari, & modo hæc sit subiectum immediatum qua-
ritati primum, ut communiter tenetur; unde negari
possit sequela cum sua probatione.

Respondetur secundo distinguendo si quelam: ageret in
distans non habendo vllam actionem in medio, nego se-
quelam; ageret in distans, non habendo similem actio-
nem in medio, nec aliam etiam, quæ esset principium ac-
tionis in distans, concedo ante edens.

Respondetur posset tertio, concedendo absolute sequelam
iuxta communia Scotistarum principia.

QVÆSTIO IX.

De motu Cælorum.

77 *Plures in hac questione expediuntur difficultates
motu concernentes, ut an orbis inferiores moueā-
tur moribus orbium superiorum, an moueantur à seip-
sis, an motus sit ipsis naturalis, an per motum agant in
hæc inferiora tanquam per principium quo: an cessante
motu corporum cælestium cessarent omnes motus sublu-
narium.*

Antequam resoluantur hæc difficultates, suppono om-
nes cælus moueri ab oriente ad occidentem, & quidem
spatio vngiti-quatuor horarum qui motus vocatur motus
diurnus ac raptus, & ab Astronomis dicitur per se primo
completæ primo mobili & per accidens cæteris inferiori-
bus orbibus, ex eo scilicet quod eos trahat secum primum
mobile. Præter hunc autem motum omnibus cælis com-
munem planeta habent suos proprios motus quibus cur-
sum suum circa orbem pergunt, Luna quidem 29. diebus,
septem horis, & 44. minutis. Mercurius & Venus 365.
diebus, septem horis, 46. minutis, & eorundem fere Sol.
Mars vno anno, diebus trecentis, viginti vno, horis 23.
Iupiter vndeicim annis, 313. diebus, 20. horis. Saturnus, 29.
annis, 162. diebus, 20. horis, ut Astronomi diuturna ob-
seruatione notauerunt.

78 Fateor quidem Copernicum de reuolutionibus orbium
cælestium, & quosdam alios negauisse cælus moueri, sed
eos esse penitus immobiles, & terram ipsam moueri, Terra
quoniam nobis immobilis apparet deceptis ea ratione,
qua nauigantes iuxta terram putant terram potius quam
nauem moueri. At hæc opinio prohibita est a Congrega-
tione Indicis, & non solum Scripturæ aduersatur Eccl. 1.
Generatio præterit & generatio aduenit, terra autem in
æternum stat; oritur Sol & occidit, & ad locum suum re-
uertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flecti-
tur ad Aquilonem: & Iosue 10. ubi Sol stetit refertur, &
G g g